

A nighttime photograph of a canal in Amsterdam. Several historic boats, including a red and white one in the foreground, are moored along the cobblestone bank. The boats are decorated with warm white string lights. In the background, the illuminated spire of a church is visible against the dark sky. Trees line the left side of the canal, and a bicycle is partially visible in the bottom left corner.

2024

J A A R V E R S L A G

VEENKOLONIAAL
MUSEUM VEENDAM

INHOUD

VEENKOLONIAAL
MUSEUM VEENDAM

VOORWOORD	4	COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN	22
IMPRESSIES VAN HET JAAR	5	PUBLICATIES	32
ORGANISATIE		Omzien naar het Veenkoloniaal Museum	32
STICHTING VEENKOLONIAAL MUSEUM	8	Veenkoloniale Volksalmanak	32
BEZOEKERSCIJFERS 2024	13	Hendrik Antonius ter Reegen	32
EDUCATIE	14	Edele Kunst, over luxe paarden en werkpaarden	33
PUBLIC RELATIONS	15	Ode aan de Veenkoloniale vrouw	33
FINANCIËN	18	Schitterende Scherven, archeologie, stilleven en verzamelingen	33
SPONSOREN / FONDSSEN / SUBSIDIE / CLUB VAN 100	20	TENTOONSTELLINGEN	34
COLLECTIEBEHEER - MUSEUMSCHIP FAMILIETROUW	21	ACTIVITEITEN	40
		ONDERSTEUNING COLLEGA MUSEA	44

Fotografie: Ruud Ugen en Gerrit Dopper
(tenzij anders vermeld).
Vormgeving: Erik van der Wal
Afbeelding omslag: Janey Robertson,
Always Hope (Ode aan de Veenkoloniale
vrouw)

VOORWOORD

Terugkijkend op het jaar 2024 kunnen we vaststellen, dat het voor het museum publicitair een uitstekend jaar is geweest. De zomerexpositie 'Ode aan de Veenkoloniale vrouw' was een succes, waartoe een redactioneel stuk in een landelijk dagblad zeker heeft bijgedragen. Ook de nu nog lopende winterexpositie 'Schitterende Scherven' mag zich in een groeiende belangstelling verheugen. Van beide exposities zijn in eigen beheer twee prachtige catalogi gemaakt die goed verkocht worden in de, ruim voorziene, museumwinkel.

Het bezoekersaantal heeft de piek van 2023 helaas niet gehaald en kwam uit op een toch respectabel aantal van 24.821.

Via de gemiddeld goedbezochte woensdagavond-lezingen bereiken we een ander publiek dan gebruikelijk en als 'bijvangst' worden op die avonden regelmatig nieuwe donateurs geworven.

In financieel opzicht was 2024 minder florissant. In de loop van het jaar hebben we moeten constateren dat het bescheiden begrote, positieve resultaat niet haalbaar bleek.

Voor al de kosten van huisvesting, met name die van energie, stegen aanmerkelijk meer dan verwacht. Het feit dat de leverancier van de gemeente faillierde en bij de nieuwe leverancier een aanmerkelijk hogere prijs moest worden betaald, was de onvoorziene oorzaak van de extreme stijging.

Ook de personeelskosten waren fors hoger vanwege loonsverhogingen in januari en juni 2024 en veranderingen van schalen en tredes. Gelukkig zijn er ook positieve zaken. Zo is ons donateursbestand na jaren stabiel te zijn geweest rond de 750, weer gestegen naar meer dan 810. De goed bezochte lezingen dragen, zoals eerder genoemd, hieraan bij.

Ook is onze sponsorcommissie zeer actief en is het aantal sponsoren dusdanig gestegen dat dit in 2025 zijn positieve weerslag zal hebben.

Tot slot wil ik de inzet van onze vrijwilligers en medewerkers niet onvermeld laten. De bijna 100 vrijwilligers ondersteunen belangeloos onze organisatie. Ook de medewerkers zijn bereid om ook taken die niet in de functieomschrijving staan, uit te voeren. Samen vormen we een hecht team en het geringe ziekteverzuim is daar al een bewijs van. In het jaarverslag kunt u lezen over onze mooie activiteiten en tentoonstellingen.

Hendrik Andries Hachmer
directeur

Vrijwilligers knappen een koepontje op.

IMPRESSIES VAN HET JAAR

GLASPANEEL VAN SOCIËTEIT VEENLUST

Op 2 juli 2024 ontving het Veenkoloniaal Museum Veendam een glaspaneel van Sociëteit Veenlust, ontworpen en vervaardigd door Bureau Het Wilde Westen in Beerta.

Het paneel werd geschonken door de ontwerpers Liesbeth Peeters en Ronald Raaijmakers, samen met Mia van Selling en Henk Spelde, de initiatiefnemers van de tien mozaïeken verhalenbanken in het Leer- en Sportpark in Veendam (zie foto). Zij vervaardigden dit glaspaneel met een keramische printer als een eerste ontwerp voor een mozaïekbank. Deze is in 2019 daadwerkelijk is gerealiseerd bij de personeels- en bezoekersingang van Winkler Prins aan de Raadsgildenlaan 1.

IMPRESSIES VAN HET JAAR

VAANDEL REDERIJERSKAMER OLDAMBT NAAR VEENKOLONIAAL MUSEUM

Oud-leden van de rederijderskamer Oldambt te Noordbroek (1866-1993), dragen het vaandel van de kamer over aan het Veenkoloniaal Museum.

Abel ten Have en Jur Engels, beiden oud-lid van Oldambt, hebben het vaandel van de kamer overgedragen aan het Veenkoloniaal Museum (zie foto). Dit als onderdeel van de overdracht van het archief van de rederijderskamer aan de Groninger Archieven. Het vaandel is gemaakt ter ere van het 40-jarig bestaan van de kamer Oldambt te Noordbroek in 1906.

Het vaandel bevond zich in een redelijke goede conditie, maar er was wel enig reparatiewerk nodig om het weer te laten 'shinen'. Er lieten een letter en een cijfer los, de beschilderde afbeelding liet hier en daar los en het achterdoek was gescheurd. Daarom is aan de professionele textielrestaurateur Anne Marieke Millenaar in Saaxumhuizen gevraagd het vaandel te conserveren. En ze heeft het vaandel heel mooi opgeknapt, zoals op de bijgaande foto is te zien.

De afbeelding op het middenveld is van de afgebroken Viertorenkerk van Midwolda, die destijds gold als symbool voor het Oldambt als regio. Er zijn medailles op het vaandel genaaid die door de kamer zijn gewonnen op concoursen van de rederijders-

bond Oldambt en Westerwolde.

De restaurateur heeft aangegeven dat de medailles het vaandel niet beschadigen. Vandaar dat is besloten ze daar te laten.

De oud-leden van de kamer zijn verheugd over de

overdracht van het geconserveerde vaandel aan het Veenkoloniaal Museum.

Op die manier wordt het vaandel van de rederijderskamer Oldambt goed bewaard.

IMPRESSIES VAN HET JAAR

EDELE KUNST: LUXEPAARDEN EN WERKPAARDEN

In 2024 bracht het Veenkoloniaal Museum met de tentoonstelling Edele Kunst, over luxepaarden en werkpaarden een eerbetoon aan de onmiskenbare rol van het paard in Groningen. De expositie bracht het werk van drie kunstenaars samen:

Otto Eerelman, Tabertus Melissen en Wouterus Verschuur. Hun kunst toont het paard in al zijn glorie – van het sportpaard tot het onvermoeibare werkdier op het land. Natuurlijk was er speciale aandacht voor het Groninger paard en de historie van het paardenrennen in plaatsen als Groningen en Veendam.

Edele kunst. Over luxepaarden en werkpaarden. Dat is de (werk)titel van één van de tentoonstellingen die voor volgend jaar in het Veenkoloniaal Museum in de planning staan. Paard en mens, al lange tijd hebben ze een bijzondere verbondenheid. Het paard vertolkt bij alle rangen en standen van de bevolking een rol. Op het boerenland vertrouwt men op de kracht van het paard en bij de elite is de paardensport een geliefde vorm van vermaak en vertier. De vroegste afbeelding van het paard is te vinden in de grotten van Lascaux en dateert uit circa 15.000 voor Christus. Het paard heeft sinds de oudheid veel kunstenaars geïnspireerd. Zo ook in Groningen, paardenprovincie bij uitstek.

Totstandkoming van de tentoonstelling

Op een avond kwam er in een boek dat ik las over negentiende-eeuwse kunst een parmantig hondje voorbij. Het eigenwijze karakter van het hondje spatte van het doek. Natuurlijk las ik het onderschrift: 'vervaardigd door Otto Eerelman'. Hij was een van de bekendste specialisten van het populaire dierengenre van de negentiende eeuw en een bekende Groningse (hof)schilder.

Edele kunst. Over luxe paarden en werkpaarden Een tentoonstelling in het Veenkoloniaal Museum Veendam

Door: Celine Vister
Beeld: Duncan Wijting
en Museum Nienoord

In de late negentiende eeuw heerste er een traditie-brekende tendens in de kunstwereld. Met de komst van het impressionisme rond deze tijd kwam ook de dierschilderkunst in een nieuw daglicht te staan. Waar men in de zeventiende en achttiende eeuw vooral geïdealiseerde dieren verbeeldde, ging men tijdens het impressionisme de dieren tonen zoals ze daadwerkelijk waren. Eerelman (1839-1926) schilderde

glanzende vachten, beheerste de wetenschap van de dierlijke anatomie en had een rijke kennis van verschillende rassen en dieren. Allemaal zaken die de kunstenaar de nodige bagage gaven in dit allerm minst eenvoudige genre. Een beweeglijk paard of onrustige hond staat niet stil, poseert niet op afroep. Juist daarom moest de kunstenaar goed onderlegd zijn. Eerelman hield van vrolijke en soms verhalende

composities. Hij spitste zich vooral toe op paarden en honden. Geïnspireerd door het kleine hondenportretje, baande ik mij een weg in de wereld van Eerelman. Opvallend was de bijzondere band en connectie met het Veenkoloniaal Museum. Het museum werd opgericht door Ploeglid Geert Hendrik Streurman (1892-1976). Eerelman was niet alleen zijn leraar, maar ook goede vriend en zelfbenoemd 'levensadviseur'.

ORGANISATIE STICHTING VEENKOLONIAAL MUSEUM

ORGANISATIE

De Stichting Veenkoloniaal Museum kent een Bestuur en een Raad van Advies. Het Bestuur en de Raad van Advies kwamen in 2024 vier keer bijeen. De dagelijkse leiding berust bij de directeur.

De directeur weet zich gesteund door een administratief medewerker, die ook veel vormgevingswerk verricht; een receptie-medewerker, die ook de inkoop voor de museumwinkel verricht; een medewerker publieksbegeleiding, die ook de coördinatie van de vrijwilligers op zich neemt; een registrator, die de collectie beschrijft en een conservator, die naast collectiebeheer, ook actief betrokken is bij de organisatie en het voorwerk voor tentoonstellingen.

Het museum biedt een inspirerende werkomgeving met betaalde en onbetaalde medewerkers, waarin iedereen zijn of haar talenten optimaal kan benutten.

MEDEWERKERS IN VASTE DIENST

Hendrik Andries Hachmer, directeur, 36 uur, nevenfuncties: bestuurslid Nederlands Baltische Vereniging (onbezoldigd), lid Leader Advies Groep (LAG) (onbezoldigd) • Celine Vister, conservator, 24 uur • Erik van der Wal, administratief medewerker, 36 uur • Jan Kuiper, registrator, 32 uur (loonsubsidie-regeling) • Marleen Strikkers, medewerker publieksbegeleiding, 16 uur • Marjan Meijer, receptiemedewerker, 16 uur.

Afscheid Marleen Strikkers

Op 15 november namen we vanwege het bereiken van haar pensioengerechtigde leeftijd, na bijna 25 dienstjaren afscheid van Marleen Strikkers.

Vrijwilligers en medewerkers maakten van de gelegenheid gebruik om Marleen te feliciteren en om afscheid te nemen. Per 01-01-2025 zal Albertha Weizenbach de functie van medewerker publieksbegeleiding vervullen.

CAO

Medewerkers van de Stichting Veenkoloniaal Museum vallen onder de cao Welzijn. Daar is destijds voor gekozen omdat er toen nog geen museum cao was. Om niet tot een pensioenbreuk te komen hebben we er unaniem voor gekozen om in de oude cao te blijven. Het museum voldoet aan de Fair Practice Code. Musici en kunstenaars die als ZZP'er worden ingehuurd krijgen een marktconforme vergoeding. Te vaak werden in het verleden sprekers, maar ook musici, met een boekenbon 'beloond'. Omdat we voor een eerlijke beloning gaan, is vooral het organiseren van activiteiten duurder geworden. Om binnen het budget te blijven organiseren we iets minder activiteiten om toch zorg te kunnen dragen voor een eerlijke beloning. Het Veenkoloniaal Museum biedt zowel de medewerkers als vrijwilligers de mogelijkheid om zich verder te ontplooien. Te denken valt bijvoorbeeld aan cursussen opgezet door de Museumvereniging, Erfgoedpartners, de Groninger Archieven, maar ook expert-meetings binnen Cultuurcentrum van Beresteyn.

BESTUUR (ONBEZOLDIGD)

De Stichting Veenkoloniaal Museum is een kleine organisatie en heeft gekozen voor het bestuursmodel.

Het bestuur bestaat uit:

- M. Inklaar, voorzitter, (aangetreden 28-05-2019, aftredend per 11-04-2026, herkiesbaar),
- nevenfuncties: penningmeester EHBO Winschoten, secretaris Rotary Pekela
- E. Drenth, penningmeester, (aangetreden 11-04-2023, aftredend per 31-12-2024, nevenfunctie: Lid Raad van Toezicht Het Oversticht Zwolle
- G.K.E. Draijer, (aangetreden 11-04-2023, aftredend per 11-04-2026), nevenfunctie: Lid raad van toezicht van St. Oosterlengte) (aftredende 11-04-2026, herkiesbaar)
- J.J. Koopmans, (aangetreden 11-04-2023, aftredend per 11-04-2026, herkiesbaar), nevenfuncties: Werkgroep Maritime Skiednis (Fryske Akademy), Secretaris Algemene Politiek VVD Groningen
- J.N. Wilkens, (aangetreden 11-04-2023, aftredend per 11-04-2026, herkiesbaar), geen nevenfuncties

RAAD VAN ADVIES (ONBEZOLDIGD)

De Raad van Advies dient als steunorganisatie en ondersteunt en adviseert de directie en het bestuur bij specifieke vragen, bijvoorbeeld m.b.t. het ontplooien van educatieve activiteiten of een

ORGANISATIE STICHTING VEENKOLONIAAL MUSEUM

donateursactie. Zowel de leden van het bestuur als de Raad van Advies voeren hun werkzaamheden onbezoldigd uit.

- H. R. Oosterveld, voorzitter
- H. Jasken
- G.J. Strating
- J. Onderwater
- R. Weijs
- J. Anneveldt
- K. Slor
- G. Ebeltjes
- S. de Geus

VRIJWILLIGERS

Om structuur aan te brengen in de organisatie van vrijwilligers zijn deze in werkgroepen ondergebracht.

We kennen navolgende werkgroepen met zeer diverse taken:

- Receptie
- Rondleiders
- Textiel
- Familietrouw (schippers voor ons uit 1894 daterende museumschip)
- Chevy (chauffeurs voor ons uit 1928 daterende vrachtauto van expeditiebedrijf Jonker)
- Scanner/beeldbank
- Collectiebeheer
- Onderhoud/reparatie

ANBI STATUS

Het museum bezit de culturele ANBI status die schenken aan het museum voor bedrijven en particulieren extra aantrekkelijk maakt.

Een sponsorcommissie is gestart met het actief benaderen van bedrijven om meer sponsors binnen te krijgen. Daarnaast proberen vrijwilligers binnen onze regio actief donateurs te werven.

Art Salvage

Om accuraat op eventuele calamiteiten, zoals water- en of brandschade, te kunnen reageren, is een contract afgesloten met Art-Salvage.

Zij kunnen bij een calamiteit in de collectie binnen 24 uur assisteren en voor een professionele afhandeling van schade zorgen.

Vertrouwenspersonen

De gedragscodes zijn van groot belang om niet alleen de kwaliteit van onze collectie en de procedures te garanderen, maar ook om, zowel voor de vrijwilligers als voor medewerkers, een veilige werkvloer te creëren. Binnen het team zijn in 2023 drie vertrouwenspersonen aangewezen waar medewerkers/vrijwilligers terecht kunnen met klachten over ongewenst gedrag of onveilige situaties.

Gastconservatoren

Dankzij bijdragen van, onder andere de gemeente Veendam en de provincie Groningen, waren we in staat om voor twee exposities gastconservatoren in te schakelen.

Odilia Okonga uit Enschede bezorgde ons een mooie expositie en een even mooie catalogus over moderne Afrikaanse mode. Aanleiding tot de tentoonstelling *2Sprak-Afrika ontdekken in textiel* was de aanwezigheid van enkele Afrikaanse kledingstukken in ons textielcollectie. In overleg met Odilia Okonga werd besloten om in de expositie op zaal Afrika op een positieve wijze voor het voetlicht te plaatsen. Gekozen werd voor kleding waarbij de drager een verhaal wil vertellen. De expositie ging op 26 november 2023 open voor het publiek.

Onze andere gastconservator was Jacolien Wubs. In onze museumcollectie bevindt zich een uitgebreide verzameling tekeningen en schetsen van Veendam beeldhouwer Hendrik Antonius ter Reegen (1872-1973). Zijn heiligenbeelden, preekstoelen, banken, doopvonten en andere kerkmeubels, zijn tot op de dag van vandaag te zien in kerken in het noorden van Nederland, maar zijn naam is nog maar bij weinigen bekend. Het was al jaren onze grote wens om een expositie over de Veendammer beeldhouwer te organiseren. Tot twee keer toe haakten studenten die de expositie zouden voorbereiden af, maar Jacolien Wubs uit Groningen bleek uit het goede hout gesneden.

Als conservator heeft ze al ervaring opgedaan bij Museum het Catharijne Convent. Na verdere inventarisatie van onze collectie en ander werk in Noord Nederland, waren we eind 2023 zover dat we zeker wisten dat in 2024 de tentoonstelling met werken van Ter Reegen op zaal zouden komen te staan.

ORGANISATIE STICHTING VEENKOLONIAAL MUSEUM

Stagiaires in 2024

Naam: Elin Sievers

School: VWO 3 Winkler Prins Veendam

Periode: februari t/m april 2024

Naam: Nienke Meijering

School: Praediniuscollege Groningen

Periode: 22 t/m 26 april 2024

Naam: Maxim Onnes

School: Parcival College Groningen

Periode 13 t/m 17 mei 2024

Naam: Elianne Drogé

School: Hanze Hogeschool Minerva

Periode: september t/m december 2024

Naam: Freerk Weenink

School: Universiteit Groningen

Periode: april t/m augustus 2024

Van Freerk Weenink plaatsen we hier zijn stageverslag:

STAGEVERSLAG FREERK WEENINK

INLEIDING

Tijdens mijn studie waren de Baltische landen altijd het hoofdonderwerp van mijn onderzoeken en presentaties. Ik ambieerde daarom een stage met betrekking tot de geschiedenis en cultuur van deze landen, als een passend einde van mijn Master.

Deze zoektocht bleek lange tijd lastig. Bij mijn zoektocht werd ik door de Nederlands Baltische Vereniging verwezen naar het museum in Veendam. Bij het ondertekenen van het stagecontract bood meneer Hachmer mij aan om aan het einde van juli mee te gaan naar Letland, om daar de musea waarmee samen wordt gewerkt te bezoeken en details over de kunstuitwisselingen te bespreken. Uiteraard leek het mij een unieke ervaring om op die wijze Letland te bezoeken en bij de Letse musea achter de schermen te gaan kijken. De musea in kwestie zijn het Tukuma Muzejs in Tukums en het Rīgas Jūgendstila Centrs in Riga. Voor het laatstgenoemde museum mocht ik de voorbereidingen van een tentoonstelling over Jugendstil in Oost Groningen voorbereiden. Deze tentoonstelling zal in 2025 plaatsvinden.

KOERS OOSTZEE, PEOPLE TO PEOPLE PROJECTEN

De hierboven kort beschreven projecten waaraan ik tijdens mijn stageperiode mocht werken vallen onder de titel 'Koers Oostzee, People to people projecten'. Deze titel ontstond in de jaren 2006/2007,

toen de tentoonstelling 'Met de groeten uit Riga' eerst in Veendam en daarna in Riga plaatsvond. Sindsdien zijn er veelvuldig Letse tentoonstellingen in Veendam vertoond, en zijn er vice-versa meerdere tijdelijke exposities uit Veendam in Letland tentoongesteld. De samenwerkingen met het Tukuma Muzejs en het Rīgas Jūgendstila Centrs zijn de nieuwste projecten die in deze reeks van uitwisselingen plaats zullen vinden

Het was mijn taak om een inventaris op te stellen van zeven archiefdozen met tekeningen en foto's in art nouveau stijl voor het Jugendstilmuseum in Riga. Aangezien het doorspitten en nummeren van alle objecten een hele kluit was heeft deze taak veel tijd gekost. Uiteindelijk is er een lijst van meer dan 150 objecten door mij opgesteld. Een belangrijke rol was weggelegd voor de modetekeningen van Geertje Wiersema, een scholier die in 1911 en 1912 vele gedetailleerde tekeningen heeft gemaakt van jurken. De volledige inventaris, inclusief vele tientallen andere foto's, is na het bezoek aan Letland gedeeld met het Jugendstilmuseum.

Daarnaast deed ik onderzoek naar de processen achter het indienen van een indenniteitsaanvraag bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Het Veenkoloniaal museum heeft nog niet eerder indenniteit aangevraagd via deze route. Aan de hand van de website van de Rijksdienst heb ik een samenvatting gemaakt van de benodigde stappen. Daarnaast heb ik alle benodigde formulieren

uitgeprint en beschreven hoe deze moeten worden ingevuld. De daadwerkelijke indenniteitsaanvraag kan pas uiterlijk een jaar van te voren worden ingediend. Doordat de tentoonstellingen in zowel Tukums als Riga pas in het najaar van 2025 zullen worden gehouden, is het nog niet mogelijk om de aanvraag daadwerkelijk in te dienen. Tot slot mocht ik de correspondentie met de ambassades onderhouden. De eerste stap was om de nieuwe Letse ambassadeur in Nederland uit te nodigen om het museum te bezoeken. Daarnaast heb ik mij ook gericht tot de Nederlandse ambassade te Riga, met de vraag of de Nederlandse ambassadeur in Letland er voor open zou staan om toe te treden tot een comité van aanbeveling voor de twee tentoonstellingen die in Letland plaats zullen vinden. Tevens heb ik nog een korte brief geschreven aan de Letse ambassadeur in Nederland, om kort te informeren over de voortgang van de te realiseren tentoonstellingen.

TUKUMS: HET BEZOEK AAN HET TUKUMA MUZEJS

Op 24 juli bezochten we het Tukuma Muzejs in het stadje Tukums, ten westen van Riga. Het museum omvat meerdere locaties, waaronder het vroege 19de -eeuwse landhuis in Durbe. Eerst bezochten we het Tukums Museum of Art, gevestigd in een relatief klein pand in het centrum van Tukums. Hier werden we ontvangen door directeur Agrita Ozola. Zij gaf ons een rondleiding door het museum, waarbij we kennis maakten met de werken van Letse kunstenaars, veelal uit de periode 1890-

1940. Daarna bespraken we kort de stappen die door beide partijen moeten worden ondernomen om de tentoonstellingen op te zetten. Het bleek dat Letse musea van zowel de stad, de provincie, en de overheid toestemmingen moeten vragen voor het tijdelijk verplaatsen van kunstwerken.

De schilderijen van het Veenkoloniaal Museum zullen worden tentoongesteld in het aan het museum toebehorende landhuis in Durbe. Dit landhuis dateert uit 1671 en kreeg na verbouwingen tussen 1820 en 1923 zijn huidige gestalte. In de jaren 90 is het landhuis compleet gerestaureerd. De benedenverdieping bestaat uit gereconstrueerde leefruimtes met originele en gereproduceerde meubels en accessoires. De bovenverdieping is een expositieruimte, waar tijdens ons bezoek een expositie over jachtschilderijen plaatsvond. In het najaar van 2025 zullen hier de nog te selecteren schilderijen van het Veenkoloniaal Museum worden tentoongesteld. Riga: het bezoek aan het Rīgas Jūgendstila Centrs

Op 25 juli bezochten we in de middag het Jugendstilmuseum in Riga. Dit museum is gelegen aan de Albertstraat, die bekend staat als het centrum van de art nouveau architectuur in Riga. Bij het toetreden tot het gebouw is de lichtblauwe spiraaltrap een opvallende blikvanger. Het museum bestaat uit een volledig gereconstrueerd interieur, gebaseerd op voorbeelden uit de vroege twintigste eeuw. In de kelder van het gebouw bevinden zich enkele ruimtes met tekst en uitleg over de bouwhistorie

van Riga. Bij binnenkomst werden we welkom geheten door directeur Agrita Tipāne en projectmanager Jūlija Trofimova. Zij gaven ons een rondleiding door het museum, waardoor we meer leerden over de Letse Jugendstilobjecten. Bij thuiskomst in Veendam kwam er een extra taak bij voor mij. Het Jugendstilmuseum wilde behalve de inventaris en een selectie van foto's ook graag de maten van de tekeningen, boeken en posters weten. Hierdoor heb ik nog een halve dag besteed aan het meten van alle objecten. Toen de inventaris compleet was, is deze verzonden naar het Jugendstilmuseum. Aan de hand hiervan zullen zij een selectie gaan maken.

CONCLUSIE

Ik kijk positief terug op mijn stageperiode bij het Veenkoloniaal Museum in Veendam. De doelstellingen die ik in het stageplan had opgesteld zijn behaald. De omgang met mijn collega's was prettig en vriendelijk. Ik heb alle hoeken en kamers van het museum kunnen zien, iets wat als bezoeker uiteraard onmogelijk is. Het werkbezoek aan de Letse musea was natuurlijk het hoogtepunt van de stage. Ook bij de Letse musea konden we achter de schermen kijken in de werkkamers en depots, wat een unieke ervaring was. Samenvattend kan ik stellen dat de stage een succes was, en dat mijn werkzaamheden een eerste stap zijn geweest in de voorbereiding van enkele zeer fraaie tentoonstellingen.

ORGANISATIE STICHTING VEENKOLONIAAL MUSEUM

Het landhuis in Durbe

BEZOEKERSCIJFERS

Het bezoekersaantal (24821) bleef helaas achter bij 2023. Een schrale troost, bijna alle musea zagen een terugloop in aantallen bezoekers. Reden? Waarschijnlijk zijn de sterk stijgende kosten er mede oorzaak van. Het aantal groepsbezoeken is wat afgenomen, hoewel de scholen in groten getale weer met de Kunst- en Erfgoedbus kwamen. De cursisten van Instituut Dante, met wekelijks gemiddeld 20-25 deelnemers, waren er dit voor- en najaar ook weer van de partij. Het gaat om een cursus geschiedenis, kunst en cultuur, evenals het Taalhuis met 8-10 deelnemers die voor het tweede jaar op rij wekelijks bij ons in het museum een beschutte plek vinden, afgeschermd van bezoekers.

EXTERNE PRESENTATIES

Zowel de directeur als de conservator verzorgen externe lezingen maar men heeft bewust een stapje terug gedaan omdat de lezingen qua tijd veel van de medewerkers vergen. Men is toch al snel

zo'n vier uur in touw. In 2024 werden er lezingen verzorgd in Groningen, Norg, Wedde, Westerbork, Zeegse, Zuidbroek en Veendam. Bij de lezingen waren de lezingen over Voortvarende Vrouwen en Jugendstil in Oost Groningen de populairste items. Er waren dit jaar geen externe presentaties of tentoonstellingen. Wel verzorgde de conservator wederom een expositie in museum Kapiteinshuis te Nieuwe Pekela. Meer hierover kunt u lezen op pagina 43.

SAMENWERKING VANBERESTEYN

In samenwerking met de participanten zijn er diverse activiteiten georganiseerd zoals *OETI*, de openingsmanifestatie van het theaterseizoen. Eén keer in de twee weken is er participantenoverleg waarbij de gezamenlijke activiteiten worden gecoördineerd. In 2023 vormden we een gezamenlijk BHV-team en sindsdien worden er gezamenlijke ontruimingsoefeningen georganiseerd.

ACTIVITEITEN

Veel (vaste) activiteiten konden dit jaar weer plaatsvinden. Er waren openingen, lezingen, kinderactiviteiten, een cursus Jugendstil (voorjaar) en Art Deco

(najaar), Neutenschaiten, Open Monumentendag, Boekenmarkt en de jaarlijkse Vriendendag.

STADSWANDELINGEN

Eind 2024 begonnen we als proef met extra stadswandelingen. De wandelingen werden georganiseerd tussen Kerst en Nieuwjaarsdag en mochten op warme belangstelling rekenen. Eén wandeling ging langs de loop van Oude Ae, terwijl de tweede wandeling langs de meest interessante graven op de begraafplaats te Veendam ging. Tot slot werd de wandeling langs de Jugendstilpanden in Veendam herhaald waarbij een tussenstop bij café De Bank werd gewaardeerd. Het succes van de wandelingen is voor ons een reden om deze ook in 2025 voort te zetten.

LETLANDREIS

Al sinds 2007 organiseren we jaarlijks in het voorjaar een reis naar Letland en/of Estland. Dit jaar stond Koerland, het westelijke deel van Letland op het programma. Koerland is van 1562 een onafhankelijke staat geweest met zelf eigen koloniën. Het had daarom ook nauwe banden met Nederland. Op 28 maart 1795 kwam aan de onafhankelijkheid vanwege Russische annexatie een eind. De scheepsbouw was echter erg belangrijk voor deze regio, maar was vanwege de oorlogen stil komen te vallen. Nederlandse scheepsbouwer die in Koerland werkten gingen zich toeleggen op het snijden van orgelfronten voor de Lutherse Kerken aldaar. Aan de reis deden 20 belangstellende mee.

Totaal aantal museumbezoekers over 4 jaar

	2021	2022	2023	2024
TOTAAL	7.679	20.412	26.326	24.821
individueel	4.421	4.683	5.578	5.742
groep	926	4.707	3.495	3.625
activiteiten	152	6.627	10.430	9.613
MK houders	2.180	4.395	6.823	5.841

Totaal basisonderwijs, voortgezet onderwijs en overig				
	2021	2022	2023	2024
Basisonderwijs	357	1.662	1.137	1.010
Voorgezet onderwijs	55	206	202	219
TOTAAL	412	1.868	1.339	1.229

Overzicht bezoekersaantallen groepen				
	2021	2022	2023	2024
Aantal groepen	17	82	56	57

Dankzij de inzet en coördinatie van K. & C. in Assen en onze conservator Celine Vister neemt het aantal schoolkinderen dat ons museum, maar vooral ook onze wisseltentoonstellingen bezoekt, toe. Ook zijn de voorbereidingen getroffen voor nieuwe interactieve belevenissen binnen het museum.

Kinderen van OBS Noorderbreedte kregen een rondleiding door de tentoonstelling Edele Kunst, over luxe paarden en werkpaarden.

SOCIAL MEDIA

Alhoewel het veenkoloniaal Museum al jaren actief is op Social Media namen we al jaren geleden afscheid van Twitter, nu X. Vooral omdat dit medium er niet toe bijdraagt dat het aantal bezoekers toeneemt. Verder zien we dat de activiteit op Facebook en Instagram afneemt. Wel zijn we begonnen met korte Tik-Tok filmpjes, maar ook hier moeten we nog zien wat de spin-off naar de bezoekers zal zijn. Tot nu toe merken we dat persberichten en advertenties in de Uit-kranten verreweg het meeste effect hebben. Ook advertenties in magazines van onder andere het Drents en het Groninger Museum werken. We zien na het plaatsen altijd de bezoekersaantallen toe nemen. Ook adverteren we de laatste jaren regelmatig in de omgeving van Haren en de stad Groningen.

POSTERS & AFFICHES

Het effect van posters en affiches valt moeilijk te meten. Onze folders liggen bij de grotere campings en bij sommige hotels, alhoewel meerdere vakantieparken en hotels geen folders willen ontvangen omdat dit rommelig is. Overigens mogen onze folders ook niet in het Groninger Forum liggen. Dit valt ons tegen want je zou toch zeggen dat de stad de poort naar de regio is. Daarnaast adverteren we af en toe op billboards in de stad Groningen.

WOENSDAGAVOND LEZINGEN

De warme belangstelling voor onze woensdagavond lezingen heeft ook een positief effect op onze PR. Via mond op mond reclame zien we het aantal deelnemers toe nemen. Als bijvangst zien we toehoorders die regelmatig de lezingen bezoeken, donateur worden van het museum.

FAMILIETROUW EN ONZE CHEVY

Beiden vormen echte blikvangers en op menig bijeenkomst stelen ze de show. Maar het was bij velen niet duidelijk dat zowel het oudste turfschip van Groningen, de *Familietrouw* en onze Chevrolet uit 1928, uit de collectie van expeditiebedrijf Jonker, museumbezit is. Onze vrijwilligers hebben er aan gewerkt dat dit in ieder geval beter zichtbaar te maken.

De Chevy passeert de McDonalds.

MEDEWERKERS EN VRIJWILLIGERS

Maar de meeste positieve PR gaat uit van onze medewerkers en vrijwilligers. Enthousiast staan ze bij de balie onze bezoekers te woord. Ook het enthousiasme bij het opbouwen van tentoonstellingen straalt af naar de regio en we zien dit terug in bezoekerscijfers en positieve reviews.

**Veenkoloniaal Museum door herijking
Geregistreerd Museum**

Het Venkieskabinet Maatsen te Veendam is door de herijking voor Gerechtigheids Museum gekozen inmiddels ook online. Het is inmiddels de derde herijking sinds Achtermer en in 2007 waren we met Gerechtigheids Museum in de provincie Daar zijn we best trots op! De status is voor nu vast, maar ook die iets willen schenken van groot belang. Ze weten dan dat in ieder geval er goed met schenkingen wordt en er niet zo maar dingen worden verkocht. Ook mogen Gerechtigheids Museum de Museumkaart kunnen delen zoals onderwijs bij elkaar bekijken aanvragen. Het jaarplan was we regelmatig, alsof het een museum was. Het is nu anders, want het is nu een museum. Het is nu een museum. Het is nu een museum. Enfin ook bekijken van Rijksmuseum Twente, de Koninklijke Verzameling te Den Haag en het Museum. Bovendien die we anders moet krijgen hadden.

Geregistreerde museumregistratienederland.nl
<https://www.museumregistratienederland.nl/Nieuws/Nieuwsartikel/registraties-en-heringen-per-april>
 Foto: Otto Eerflink, Boerderij van prinses Sophie op Soestdijk, Collectie Koninklijke Verzamelingen
 nu te zien in Veendam
 Meer informatie: Viter@veenkoloniaalmuseum.nl

Enige almanak van Groningen is succes

PETER BRACISCH

VEENDAM Het gaat goed met de Veenkoloniale Volksalmanak. De enige almanak in Groningen die jaarlijks uitkomt heeft aan verhalen en lezers geen gebrek. Dat loek een paar jaar geleden nog anders. „Het papieren boek is terug.“

Hoofdredacteur Hendrik Andries Hachmeijer is tevens de 96e editie van het jaarboek voor de geschiedenis van de Groninger veenkoloniën ligt vers van de pers in de winkel. Een handzaam boekje dat de weg naar de grintmensende lezer weet te vinden. Dat leek een paar jaar geleden nog anders.

"We waren niet alleen bang dat het aanbod aan artikelen nou opdroegen, we vreesden ook dat de lezer alleen nog in een digitale versie grintterreerd zou zijn. Dat was verkeerd gedacht", zegt Machmer. "De belangstelling voor de almanak is niet verdwenen. Het tijl is aan het keren. Het oude boek is in trek."

De Vreemdelingenwetgeving is in een oplage van 900... Tot onze grote verrassing is de aflevering 2023 volledig uitverkocht. Van het jaar 2022 zijn nog maar enkele exemplaren beschikbaar.

Mensen willen fysiek iets in handen hebben waarin ze kunnen

men bladeren, dat ze kunnen weg
lossen en terugmaken."

Hachmer is behalve hoofdredacteur ook directeur van het Veenkoloniaal Museum in Veenendaal dat de almanak uitgeeft. Van begin af aan zit hij in de redactie. Erker 100 artikelen over de meest uiteenlopende onderwerpen zag hij voorbijkomen.

Je kunt het zo gek niet bedenken. Als het een link heeft met de veerkrachten, of er met buiten dan pikken we het op. Maar we richten ons vooral op de geschiedenis van Veendam en Wlodek van het geregelde bijdragen over Stadskanaal, Hoogeveen en Pekela's. We brengen het zo dicht voor een breder publiek in restaurant is."

De indactie kan een beroep doen op een aantal scribenten. Elk jaar melden zich nieuw schrijvers, met nieuwe ideeën. Het aan verhalen droogt niet op."

Zo weet de redactie elk nieuw geschiedenisje: bo water te krijgen. Of het nu om archeologisch onderzoek van de venkolen, aardachtige ondernemingen als de aardp modigant Willem Albert So ten, of de geschiedenis van boemstiek.

Alles komt voorbij. Van appel tot appel. De eerste kelen voor volgend jaar liggen weer klaar."

1997

Kamerlid opent expo 'Ode aan de Veenkoloniale vrouw'

VEENLANDIA - De expositie Ode aan de Veenkoloniale vrouw in het Veenkoloniaal Museum in Veendam is officieel geopend door Tweede Kamerlid Roelien Kuumings. De expo loopt tot en met 30 september.

In deze tentoonstelling tonen 19 hedendaagse kunstenaars hun interpretatie van bekende Venekoloniaal vrouwen. De geschiedenis van de Venekoloniaal is dan ook veel meer dan een teken. Dankzij onder andere zeevaart en landbouw ontstond er welvaart. De welvaart resulteerde in interessante ontwikkelingen en een vooruitstrevende manier van denken. In een tijd waar vrouwen soms als ondergeschikt werden gezien, kregen de Venekoloniaal vrouwen een rol in de vorm van emancipatie. Vrouwen hebben veel te zeggen voor de toekomst.

ren in Groningen en woont in Zuidbroek. „Het was een groot genoegen om de tentoonstelling 'Ode aan de Veenkoloniale vrouw' in het Veenkoloniaal Museum te mogen openen", zegt Kamminga. „Mooi dat met deze 19 steere dames wordt uitgelicht. Grote en inspirerende vrouwen om te vullen. En mooi dat er museums als dit blijft investeren in het onder de aandacht brengen van deze vrouwen."

dere historie en eigenheid van onze mooie regio. Want het is belangrijk om het verleden te kennen om jezelf, maar ook de toekomst, beter te begrijpen. Dan is het extra leuk dat er zo veel aandacht is voor de rol van vrouwen, want die werden in het verleden vaak vergeten terwijl juist onze regio zoveel sterke en stoere vrouwen kent. Kijk alleen al naar Aketta Jacobs. Hoe mooi dat dit museum een ode brengt aan deze dames."

JUGENDSTIL STADS- WANDELING IN VEENDAM

Veendam heeft een rijke geschiedenis met bijzondere gebouwen en bewoners. Directeur Hendrik Andries Hachmer van het Veenkoloniaal Museum leidt een wandeling door de stad. Tijdens deze tocht ontdek je onbekende verhalen over Veendam. Zo speelde een Veendammer vrouw een rol in de Russische revolutie. Ook heeft de stad twee bekende architecten voortgebracht, in een pand in Veendam hingen ooit schilderijen die nu in het Rijksmuseum te zien zijn. De wandeling start bij cultuurcentrum van Beresteijn en eindigt met een hapje en een drankje. Aanmelden kan via info@veenkoloniaalmuseum.nl.

Veendam – van Beresteijn,
za 13.30 uur, 20 euro

De vrouwen van Scholten

Marieke Dwaerwaerd (1897-1984) van de Rijksuniversiteit Groningen op een biografie van de Groninger familie Scholten (1875-1940). Ze is gespecialiseerd in moderne Nederlandse geschiedenis tot 1940, geschiedenis van sociale en socialistische bewegingen en gendergeschiedenis. In de lezing 'Vrouwen van Scholten' gaat zij niet in op de bekende figuren Wilbert en Jan Evert, maar op de vrouwen in de familie. Wie waren zij, en hoe zag zij eruit? Wat zijn de verschillen en overeenkomsten tussen drie generaties vrouwen? En waarom werd zij niet op een piekje in de geschiedschrijving over de Scholten's? De lezing wordt op woensdag 14 maart gehouden in het Veerksloonaal Museum in Veendam. Opgeve via veerksloonaal@wur.nl.

PUBLIC RELATIONS

Romeinse scherven in Noord-Nederland

In de Romeinse tijd maakte Noord-Nederland maar kort deel uit van het Romeinse Rijk. Nadat in 47 na Chr. de Rijn als rijksgrans werd aangewezen, verdwenen de Romeinen uit het noorden, maar bleven er contacten bestaan. Woensdag wordt in een lezing door archeoloog en onderzoeker Dr. Annet Nieuwhof toegelicht hoe de bevolking van Noord-Nederland tegenover deze koloniale mogendheid stond aan de hand van vondsten van Romeins gestempeld aardewerk (terra sigillata). Hoewel er in het terpen- en wierdegebied veel van dit aardewerk is gevonden, is het onduidelijk of het als scherven of als complete vazen is gebruikt.

Veenkoloniaal Museum bestaat 85 jaar en trakteert bezoekers

VEENDAM – Het is op 15 december exact 85 jaar geleden dat de stichting Veenkoloniaal Museum in Veendam werd opgericht. Het museum kwam voort uit de 'Vereeniging voor Veenkoloniale Oudheidkunde'. Onder het motto 'wie jarig is trakteert' viert het museum zijn verjaardag met een fikse korting op de entreeprijs.

De basis van het museum is in 1911 gelegd door burgemeester Jhr. Mr. E.A. Van Beresteyn. Hij begon met het verzamelen van voorwerpen die van belang zouden kunnen zijn voor de geschiedenis van de Veenko-

loniën. Zijn opvolgers bleven verzamelen en zo groeide de collectie in het gemeentehuis. Burgemeester De Zee besloot in 1939 om samen met onder anderen Geert Hendrik Streurman, docent Duits en mede-oprichter van kunstkring De Ploeg, om de Vereeniging voor Veenkoloniale Oudheidkunde om te zetten in een stichting. In 1941 organiseerde het Veenkoloniaal Museum de eerste kunsttentoonstelling met werken van Doris Roovers. Omdat de Duitsers dit zagen als Entartete Kunst (een term die in nazi-Duitsland werd gebruikt voor kunst die niet aan de eisen

van het regime voldeed) besloot het museum om uit principe in 1942 de deuren te sluiten voor het publiek. Het Veenkoloniaal Museum is één van de weinige musea in Nederland die dit principiële besluit nam. Het buiten sluiten van de Joodse bevolking in de regio was één van de redenen. Musea horen er te zijn voor iedereen. In 1947 heropende het museum. Nieuwe Pekela was de eerste gemeente die het belang van een Veenkoloniaal Museum inzag en subsidieerde de stichting. Wildervank, Veendam, Muntendam en Sappemeer volgden.

Veenkoloniaal Museum heeft expo rond paarden

WINSUM – In het Veenkoloniaal Museum in Veendam is tot en met 22 september de expositie *Edele Kunst. Over luxe paarden en werkpaarden* te zien, met werken van onder anderen de Groningers Otto Eerelman en Tabertus Melissen.

Paard en mens, al lange tijd hebben ze een bijzondere verbondenheid. Het paard vertolkt bij alle rangen en standen van de bevolking een rol. Op het boerenland vertrouwt men op de werk- en trekpaarden om de mens te helpen. En bij de elite is de paardensport een geliefde vorm van vermaak en vertier. De vroegste afbeelding van het paard is te zien in de grotten van Lascaux. Het paard heeft sinds de oudheid ontzettend veel kunstenaars geïnspireerd. Zo ook in Groningen, paardenprovincie bij uitstek.

De Groningse Otto Eerelman (1839-1926) was hofschrijver van koning Willem III. Hij was hofschrijver van koning Willem III. Hij was hofschrijver van koning Willem III.

een bijzondere connectie met het Veenkoloniaal Museum. Oprichter van het museum en ploeglid, G. H. Streurman was bevriend met Eerelman en refereert ook wel aan Eerelman als belangrijke raadgever in zijn leven. Ook de paardenkunst van de Groningse Tabertus Melissen (1906-1983) wordt geëxposeerd. Melissen was tekenaar en schilder, later werd hij tevens paardenfotograaf. Hij was leerling aan de Academie Minerva en had een bijzonder talent om goedgelijkende paardenportretten te maken.

Ook worden er kunstwerken van Wouterus Verschuur (1812-1874) tentoongesteld. Hij wordt beschouwd als een van de pioniers van het dierenchilderen tijdens de hoogtijdagen van de

VEENDAM Veenkoloniaal Museum houdt een kijkdooswedstrijd

Vervelen tijdens de vakantie is niet nodig. Het Veenkoloniaal Museum houdt een kijkdooswedstrijd. Ben je nog geen 14 jaar, haal dan je gratis knutselplaat bij de receptie van het museum in Veendam en maak er een mooie veenkoloniale kijkdoos van. Schrijf je naam, leef-tijd en telefoonnummer erbij en lever de doos in voor 1 oktober. De inzendingen krijgen een mooie plek in het museum en je maakt bovendien ook nog kans op leuke prijzen.

VEENKOLONIAAL MUSEUM VEENDAM

SPRAAK

AFRIKA

ONTDEKKEN IN TEXTIEL

nog t/m 20 mei 2024

Staat van baten en lasten 2024

	Realisatie 2024	Begroting 2024	Realisatie 2023
	€	€	€
Baten			
Baten van particulieren	26.244	-	8.626
Sponsorbijdragen	7.060	8.000	6.200
Subsidiebatén	313.637	316.637	317.935
Som van de geworven baten	346.941	324.637	332.761
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	102.448	98.000	112.868
Overige baten	129.823	102.000	145.084
Som der baten	579.212	524.637	590.713
Lasten			
Besteed aan de doelstellingen			
Tentoonstellingen	9.920	15.000	44.955
Activiteiten	7.574	6.000	7.387
Educatie	1.502	4.000	1.034
Collectie	3.152	3.000	4.712
Overig	750	-	-3.246
	22.898	28.000	54.842
Kosten van beheer en administratie			
Personeelslasten	369.616	348.000	285.782
Afschrijvingen	4.008	7.000	4.546
Huisvestingslasten	135.336	86.745	113.895
Exploitatíelasten	698	-	392
Kantoorlasten	18.910	-	19.981
Autolasten	3.080	-	5.296
Verkooplasten	11.565	10.000	11.724
Algemene lasten	20.410	34.400	23.579
Publicaties	8.917	9.000	9.195
	572.540	495.145	474.390
Saldo voor financiële baten en lasten	-16.226	1.492	61.481
Financiële baten en lasten	-428	-	-1.543
Saldo	-16.654	1.492	59.938
Resultaatbestemming			
Continuïteitsreserve	-25.405	-	25.405
Bestemmingsreserves	4.514	-	-3.777
Overige reserves	23.104	1.492	14.676
Bestemmingsfonds	-18.867	-	23.634
	-16.654	1.492	59.938

Verslag sponsorcommissie 2024

De commissie bestaat uit Harry Jasken, Koos Slor, Roeland Weijs, afgevaardigd door de Raad van Advies en Jan Nico Wilkens namens het bestuur. De commissie heeft in 2024 drie keer vergaderd. De commissie heeft zich dit jaar vooral bezig gehouden met het promoten van museum bij het bedrijfsleven. Bedrijven zijn zowel schriftelijk als via een persoonlijk contact benaderd met een verzoek tot sponsoring van het museum. De nadruk wordt daarbij gelegd op de unieke positie die het museum in de culturele omgeving in de Veenkoloniën inneemt en daarmee bijdraagt aan de leefbaarheid van de streek. De meeste bedrijven zien het nut daarvan in, zeker ook voor hun medewerkers, en zijn bereid gevonden tot structurele, dan wel gerichte sponsoring van het museum. Op 25 oktober is voor het eerst een Sponsormiddag gehouden. Na een korte wandeling door het centrum van Veendam onder leiding en met informatie van directeur Hachmer, is de middag afgesloten met een goed verzorgde borrel bij Café De Bank. Deze activiteit staat, gezien het succes ervan, ook in het komende jaar op het programma. Het museum kan de collectie in stand houden en interessante wisselexposities houden dankzij private steun naast de steun van provincie en gemeente. Zo zorgden de 800 donateurs, de Club van 100 en de Doorzetters die het museum structureel ondersteunen, in 2024 voor een bedrag van € 71.000. De commissie streeft ernaar dit bedrag in 2025 met minimaal 10 % te verhogen.

Balans per 31 december 2024

(na resultaatbestemming)

Passiva

Reserves en fondsen

	31 december 2024	31 december 2023
	€	€
Continuïteitsreserve	-	25.405
Bestemmingsreserves	16.893	12.379
Overige reserves	23.104	-
Bestemmingsfonds	44.394	63.261
	<u>84.391</u>	<u>101.045</u>

Kortlopende schulden

	31 december 2024	31 december 2023
	€	€
Crediteuren	1.444	3.152
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	18.343	20.064
Overige schulden en overlopende passiva	29.996	26.721
	<u>49.783</u>	<u>49.937</u>
	<u>134.174</u>	<u>150.982</u>

Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

	31 december 2024	31 december 2023
	€	€
Gebouwen en -terreinen	6.934	3.337
Kantoor machines	4.506	3.997
Andere vaste bedrijfsmiddelen	1.823	3.503
	<u>13.263</u>	<u>10.837</u>

Viottende activa

	31 december 2024	31 december 2023
	€	€
Voorraden	18.927	18.529
Vorderingen	50.961	59.349
Liquide middelen	51.023	62.267
	<u>120.911</u>	<u>140.145</u>

Feiten en cijfers

Fondsen en projecten

Familietrouwfonds *	6.478
Oostzeefonds **	34.657
Zilverfonds	3.259
Grommo	5.393
Amsterdamse School	11.500

* Het schip Familietrouw is een varend monument en behoort tot de collectie van het Veenkoloniaal museum. Jaarlijks komen inkomsten binnen via zogeheten redercedulen en overige giften.

Onkosten worden jaarlijks verrekend.

** Het Oostzeefonds is geoormerkt geld voor de samenwerkingsprojecten met culturele instellingen in Letland en Duitsland, waarmee we van oudsher historische contacten onderhielden.

*** Het loonkostenfonds is opgericht om eventuele onverwachte loonkosten te kunnen betalen. Het museum wil ook de komende jaren werken aan een continuïteitsfonds om onze financiële positie te verbeteren.

SPONSOREN / FONDSSEN / SUBSIDIE / CLUB VAN 100

HOOFDSPONSOREN

SUBSIDIEGEVERS

SPONSOREN

FONDSSEN

NIEUWE SPONSOREN VANAF 2025

Aannemersbedrijf Ketelaar, Wildervank
De Gezonde Apotheek, Veendam
Drukkerij Reinier van der Kooi, Veendam
Faber reklame, Veendam
Financieel Online, Scheemda
Hoveniersbedrijf Richard Reijersen, Blijham
Interfit installatietechnieken, Winschoten
Media Noord, Winschoten
Molema Salarisadministraties en Advies, Wildervank
NNRD, Drachten
Schildersbedrijf Arends, Oude Pekela
Swawek B.V., Veendam
XRYTZ Mediaproducties, Groningen
Zechsal, Veendam
Zintel, Veendam
Zonnestudio Solina, Veendam
Sandra Korthuis & Helen Wilmink

COLLECTIE: MUSEUMSCHIP *FAMILIETROUW*

In 2024 is er grondig onderhoud verricht aan de *Familietrouw*, ze ziet er strak uit. Ook zijn de zeilen geplaatst zodat ze er tijdens evenementen er op z'n mooist uitziet.

Alle lieren zijn gerenoveerd door Scheepswerf Wolthuis en er zijn settelboorden vervangen. Tevens is er divers schilderwerk verricht. Ook de oude Deutz motor uit 1934 en de zijschroef zijn nagelopen (olie en filters vervangen). Het laadruim en het motorcompartiment zijn gereorganiseerd. Alle procedures zijn als naslagwerk in een handboek gezet, deze bevindt zich ook aan boord.

Het eerste evenement dat dit jaar werd aangedaan was Lutje Sail in Veendam. Dit werd goed bezocht. Hierna voer de *Familietrouw* naar Zoutkamp om deel te nemen aan het 50-jarig bestaan van de LVHBV (landelijke vereniging historische bedrijfsvaartuigen). De *Familietrouw* heeft eerst een dag in Zoutkamp gelegen waar bezoekers het schip konden bewonderen. Hier lagen meerdere oude schepen die aan deze landelijke vaartocht deelnamen. Daarna is de *Familietrouw* met 50 andere historische vaartuigen gezamenlijk naar Groningen gevaren. Hier heeft ze nog enkele weken liggen 'schitteren' aan de Gouden bocht van Groningen. Vervolgens is ze naar de historische haven van Schouwerzijl vertrokken ter opluistering van het 10-jarig bestaan van het Reitdiep-veer.

De Lionsclub Veendam had het Veenkoloniaal Museum gevraagd om de *Familietrouw* te ge-

bruiken als podium voor een optreden van de muziekgroep Rapalje tijdens de Moonlightwalk in Veendam, daar zijn we natuurlijk op ingegaan. In de avond gaf dit een mooi plaatje wat ook goed werd bekeken.

Bij de Winterwelvaarten in Sappemeer en Groningen was de *Familietrouw* natuurlijk ook vertegenwoordigd. In het laadruim werd de film 'Pekel

Goud' vertoond. Deze evenementen worden altijd goed bezocht en zijn een vaste waarde in ons programma. Het schip is hierna naar de Blauwe Stad gevaren om af te meren bij de steiger aan het Havenkwartier op verzoek van Leader Oost-Groningen die ook sponsoring voor het schip regelt. Al met al weer een leuk en actief jaar. Ook zijn er drie vrijwilligers met pensioen gegaan, in het Veenkoloniaal Museum is hier door directeur Hachmer aandacht aan besteed. Tevens hebben we een BBQ georganiseerd voor de vrijwilligers om de onderlinge banden wat aan te halen.

Wat wel aandacht behoeft is het aantal vrijwilligers bij de *Familietrouw*. Om alle activiteiten door te laten gaan wordt het lastig om de bemanning rond te krijgen. Tijdens de evenementen proberen we mensen te interesseren om als vrijwilliger aan te monstern op de *Familietrouw*.

Feiten en cijfers

Collectie aanwinsten

Boeken	-
Documenten	156
Foto's	354
Voorwerpen	88
Textiel	11

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

GEDENKBORD 40 JAAR CERES (HVK 45144)

Eind januari 2024 ontving het Veenkoloniaal Museum via Piet Gruppelaar, voormalig directeur van kartonfabriek “Ceres”, een gedenkbord met inscriptie, aangeboden aan de directie ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum van de kartonfabriek Ceres in Oude Pekela. Daarnaast werd een bronzen gedenkplaat geschonken, die zich reeds in de museumcollectie bevindt.

Het gedenkbord is uitgevoerd in Delfts blauw met een florale decoratie op de voorzijde. Op de achterzijde staan het logo van “De Porcelayne Fles”, de initialen van keramist Hans de Jong (HdJ) en de jaarletters CJ, die verwijzen naar 1965. Hans de Jong (1932-2011) was van 1951 tot 1984 als keramist verbonden aan de fabriek en richtte zich voornamelijk op het vervaardigen van gebruiksvoorwerpen. Hoewel hij doorgaans functionele keramiek ontwierp, maakte hij in uitzonderlijke gevallen ook ceremoniële of decoratieve objecten in opdracht.

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

OLIEVERF OP DOEK OPGELEGD OP PANEEL, BART PEIZEL, 1921 (HVK 45168)

Begin 2023 bracht het Veenkoloniaal Museum een bod uit van € 300,- op een Duitse veiling voor kunst en antiek. Na succesvolle verwerving werd het museum de eigenaar van een olieverfschilderij van de in Veendam geboren schilder Bart Peizel. Het schilderij, gedateerd 1921, is uitgevoerd in olieverf op doek, dat is opgelegd op paneel. Het toont een portret van een jonge vrouw met donker haar, gekleed in een roze vest en een witte baljurk. Dit bijzondere werk is sindsdien opgenomen in de permanente collectie van het museum en heeft een prominente plaats gekregen in de Veenlustzaal, waar het voor bezoekers te bewonderen is.

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

VAANDEL REDERIJERSKAMER OLDAMBT (HVK 45302)

Omstreeks 14 juni ontving het Veenkoloniaal Museum een vaandel van de rederijderskamer Oldambt. Twee oud-leden van de rederijderskamer Oldambt te Noordbroek (1866-1993) droegen het vaandel over als onderdeel van de voorbereiding op de overdracht van het archief van de kamer aan de Groninger Archieven.

Het vaandel werd in 1906 vervaardigd ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de rederijderskamer en, volgens de schenkers, voor 140 gulden gemaakt door de heer Boomsma. Hoewel het zich in redelijke staat bevond, was er restauratiewerk nodig om het in volle glorie te herstellen. Zo lieten een letter en een cijfer los, vertoonde de beschilderde afbeelding beschadigingen en was het achterdoek gescheurd. Voor de conservering werd professionele textielrestaurateur Anne Marieke Millenaar uit Saaxumhuizen ingeschakeld. Zij heeft het vaandel met zorg gerestaureerd: de losgeraakte letter en het cijfer zijn met een kromme naald weer vastgezet, vergelijkbaar met kleine krammetjes. Het achterdoek, waarvan een deel in slechte staat verkeerde, werd gedeeltelijk verwijderd om de oorspronkelijke stof zichtbaar te houden en vervangen door een nieuw, passend doek. Daarnaast heeft de restaurateur de kwasten van het vaandel – houten vormpjes omwikkeld met metaaldraad en een katoenen kern – uit de knoop gehaald.

Het vaandel toont in het middenveld een afbeelding van de afgebroken Viertorenkerk van Midwolda, die destijds symbool stond voor het Oldambt als regio. Verder zijn er vijftien medailles op genaaid, gewonnen door de rederijderskamer op concoursen van de Rederijdersbond Oldambt en Westerwolde. Omdat deze medailles het vaandel niet beschadigen, is besloten ze te laten zitten.

De oud-leden van de rederijderskamer zijn verheugd dat het geconserveerde vaandel nu deel uitmaakt van de collectie van het Veenkoloniaal Museum, waar het op professionele wijze wordt bewaard en behouden blijft voor toekomstige generaties.

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

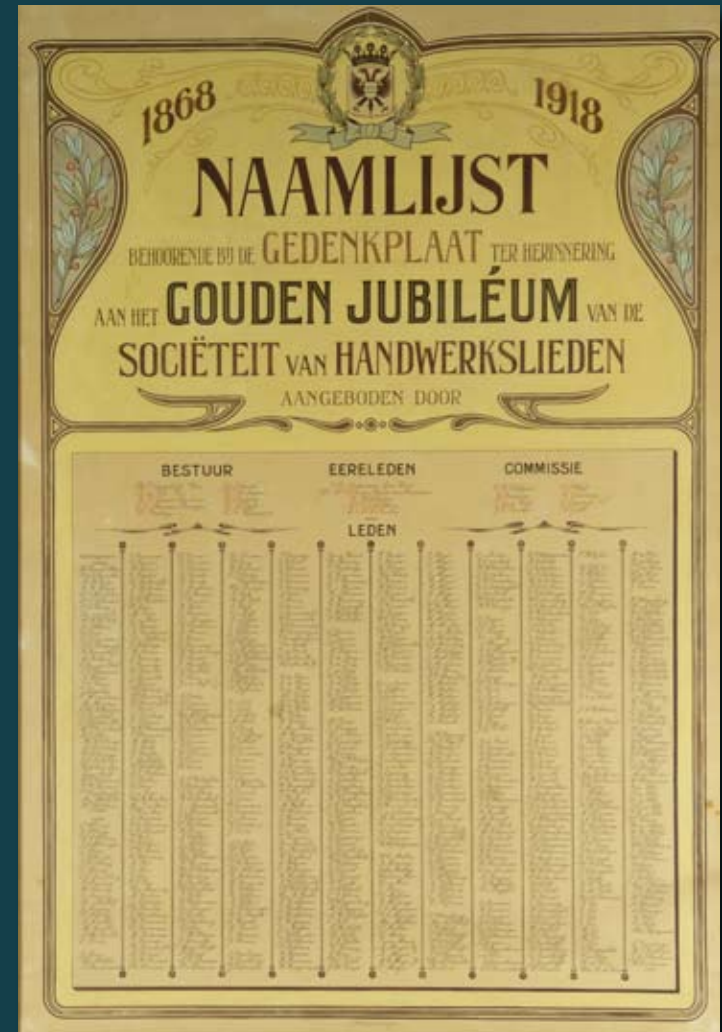
NAAMLIJST BEHORENDE BIJ GEDENKPLAAT (HVK 45316)

Begin juli 2024 ontving het Veenkoloniaal Museum een schenking van de Kamer van Koophandel te Amsterdam. De schenking betreft een lithografie in Jugendstil, ingelijst in een houten lijst. De voorstelling draagt de titel 1868-1918 Naamlijst behorende bij de gedenkplaat ter herinnering aan het gouden jubileum van de Sociëteit van Handwerkslieden. Onder de titel volgt een opsomming van namen van leden, bestuursleden, ereleden en commissieleden, waaronder de toenmalige burgemeester van Winschoten, J.R. Modderman. Onderaan is het werk gesigneerd door J. Sierks, Groningen. Het ontwerp bevat links- en rechtsboven cartouches met oranje vruchtdragende bladeren. In het midden bevindt zich een gekroond wapenschild met een tweekoppige adelaar, het kenteken van de tsaren uit het voormalige Russische Keizerrijk, omgeven door vruchtentakken en een blauwe strik.

Jan Sierks: meester-lithograaf

Jan Sierks werd geboren op 22 april 1881 in Groningen en overleed daar op 15 april 1952. Hij was gehuwd met Johanna de Jonge. Sierks groeide op in een weeshuis, samen met zijn drie broers en twee zusters, nadat hun ouders op jonge leeftijd waren overleden. Zijn talent voor tekenen werd al vroeg opgemerkt door zijn voogd, een zakenman, die ervan overtuigd was dat hij geen drukkersleerling moest worden, maar lithograaf. In 1917 solliciteerde Sierks bij J.B. Wolters, Uitgeverij en Cartografisch Instituut in Groningen.

Op 5 september van dat jaar ontving hij een briefje met het verzoek om 's avonds om zes uur langs te komen. Net afgestudeerd aan de Academie Minerva werd hij aangenomen als kaartlithograaf voor een weekloon van 30 gulden. Dit markeerde het begin van een dertigjarige loopbaan bij Wolters, waar hij zich specialiseerde in het tekenen van kaarten voor de Bosatlas. Zijn werk werd geroemd om zijn precisie en oog voor detail. Oud-directeur H.J.C. van Santen sprak later met bewondering over hem: "Jan Sierks was waarschijnlijk de fijnste graveur die we hadden". Hoewel er meerdere lithografen betrokken waren bij de Bosatlas, zoals Wijngaard, Stroeve en Faber, werd Sierks geroemd als de vakman die met uiterste precisie werkte. Zijn kaarten, vol met piekfijne lijnen, minuscule letters en cijfers, getuigen van een immense toewijding en vakmanschap. Deze bijzondere lithografie, ontworpen door Sierks, is een waardevolle aanwinst voor het Veenkoloniaal Museum en een herinnering aan een groot Gronings lithograaf.

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

TWEE SCHEEPSPORTRETEN VAN DE NAPOLITAANSE ZEESCHILDER L. ROBERTO (HVK 45061 en 45062)

Het gaat om twee portretten van de schoener *Maria Sinnige*. Het schip liep in 1864 in Hoogezand van stapel voor Hendrikus Harmannus Sinnige. De Sinnige's hadden hun domicilie in Veendam. Het was van oorsprong een katholieke boerenfamilie, die later ook in de zeilvaart actief was. De werken zijn geschonken door de uit Groningen afkomstige Hilly Hoekstra. In de toekomst ontvangt het museum nog meer zaken die afkomstig zijn van deze zeevarende familie. Omdat Museum aan de A in Groningen de maritieme veren van zich afgeschud heeft, ontvangt het museum in Veendam nu meer aanbiedingen op maritiem gebied.

De twee scheepsportretten zijn opgenomen in de catalogus Groningen Zeilt die in 2024 werd uitgegeven.

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

TWEE AQUARELLEN MET BETREKKING TOT DE ANRAS-COMBINATIE (HVK 45323 en 45324)

Via een nazaat van de voormalige directeur van de ANRAS-Combinatie ontving het Veenkoloniaal Museum twee aquarellen, gemaakt door een oud-medewerker van het bedrijf. De eerste aquarel toont een laborant die in een laboratorium een proef uitvoert met een hydraulische pers. Rechtsonder is het werk gesigneerd met H. v. Duuren '43. De tweede aquarel geeft een beeld van de hoofdapparatuur van de kunstharsperserij van de ANRAS-Combinatie en is gesigneerd met H. v. Duuren ANRAS '43.

Hans van Duuren: chemicus en kunstenaar Hendrik (Hans) van Duuren werd geboren op 5 januari 1916 in 's-Gravenhage en overleed op 12 oktober 1947 in Veendam. Van Duuren trad eind 1940 als chemicus in dienst bij de Artillerie-Inrichting Hembrug, waar hij zich bezighield met vraagstukken rondom springstoffen. Kort daarna werd hij werkzaam bij de ANRAS-Combinatie, een zetmeelresearchcombinatie in Veendam, opgericht door ir. J. van der Sleesen, ir. B. Rierink en ir. R.A. van Linge. Zijn taak was het doen van uitvindingen op het gebied van zetmeelverwerking. Van Duuren werd omschreven als een hoog intelligente, maar enigszins teruggetrokken persoonlijkheid.

Naast zijn chemische werk was hij een begaafd aquarellist. In opdracht van de familie Van Linge maakte hij diverse werken zoals een portret van Van Linge. Van Duuren werd in Veendam begraven.

Op zijn grafsteen staat de Latijnse spreuk 'Libera per vacuum, posui vestigia princeps', (met vrijmoedigheid heb ik het eerst van allen mijn schreden gezet op een nog onbetreden gebied (citaat van Horatius)) een motto dat ook door de ANRAS-Combinatie werd gehanteerd.

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

SCHEEPSPORTRET BRIK VICTORIA (HVK 45364)

Eind oktober 2024 verwierf het Veenkoloniaal Museum een scheepsportret van een schip dat naar rechts vaart, met een naamvlag en kapiteinsvlag in de mast. Onderaan is een inscriptie te lezen: Victoria van Delfzijl, cap. C. Baas. Rechtsonder is het gesigneerd door L.P. Sjöström, 1895.

Cornelis Baas werd in 1869 geboren te Delfzijl als zoon van stoombootkapitein Jacob Baas en Jannetje Hoogenhoek. Hij voer onder andere op De Vereniging uit Delfzijl, de brik Victoria, de schoenerbrik Eva en de brik Gustava.

De maker van dit scheepsportret is de Zweedse schilder Lars Petter Sjöström (1820-1896).

Als jonge jongen hielp hij bij de visvangst in de Sont en voer hij mee op de schepen van zijn vader. Maar de open zee lonkte, en op 16-jarige leeftijd monsterde hij aan op een Amerikaans schip waarmee hij een wereldreis maakte. Vervolgens zeilde hij enkele jaren tussen Amerika en Australië.

In 1846 studeerde hij af aan de Navigatieschool van Malmö. Kort daarna vestigde Sjöström zich in Londen, waar hij dankzij zijn artistieke talent werk vond als boegbeeldbeeldhouwer op een scheepswerf. Tijdens zijn verblijf in Engeland kwam hij in contact met de vooraanstaande scheepsbouwers Axel Hall en Donald Mackay. Na zijn terugkeer in Zweden werd hij in 1866 havenmeester in Malmö. In deze periode groeide hij uit tot een gevestigd zee- en scheepsschilder, met een bloeiperiode tussen 1869 en 1891. Volgens de Zweedse kunstenaar Ossian Elgström heeft Sjöström naar schatting meer dan 2000 scheepsportretten vervaardigd.

Zijn werken stonden bekend om hun nauwkeurige en gedetailleerde weergave van schepen.

Sjöström zou zijn verfijnde lijntechniek hebben ontwikkeld door het bestuderen van oude Engelse mokken, versierd met scheepsafbeeldingen, kom-

pasrozen en nautische emblemen. Een opvallend kenmerk van zijn schilderijen is dat de schepen vrijwel altijd met de stuurboordzijde zichtbaar zijn en op bakboordhalzen varen.

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

ENGELSE ROOMKAN (HVK 45372)

Op 4 november 2024 verwierf het Veenkoloniaal Museum een Engelse roomkan van aardewerk. Het betreft een witte kan met een tweeledig voluut oor. De kan staat op een standvoet en heeft een lange, smalle schenkclip. De decoratie bestaat uit een kobaltblauwe fond met roze lustre-accenten, bruin-paarse bloemen en groene bladmotieven. Deze roomkan is gedecoreerd in het zogenoemde Gaudy Welsh-patroon, een unieke decoratiestijl die wordt gekenmerkt door het gebruik van onderglazuur kobaltblauw, gecombineerd met een roze glans. Wanneer overglazuur op het kobaltblauw wordt aangebracht, krijgt het een koperachtige uitstraling. Gaudy Welsh was een betaalbaar en aantrekkelijk aardewerk, populair bij gezinnen met lage en middeninkomens.

De naam Gaudy Welsh werd pas na de Tweede Wereldoorlog bedacht door Amerikaanse verzamelaars, vanwege de grote Welshe gemeenschap in de Verenigde Staten. Ondanks de naam werd dit aardewerk niet alleen in Wales, maar vooral in Engeland vervaardigd door ongeveer 150 fabrieken. Het decoratieve motief lijkt zijn oorsprong te hebben in Llanelli en Swansea. Het Gaudy Welsh-aardewerk vond zelfs zijn weg over het Kanaal naar Nederland. De Maastrichtse fabrikant van Petrus Regout, een pottenbakker en zakenman die zich liet inspireren door Engelse keramisten en pottenbakkerijen, nam het motief over.

Het was oorspronkelijk bedoeld als een imitatie van Imari-porselein en werd geproduceerd tussen 1820 en 1860, al bleven sommige fabrikanten het tot in de vroege 20e eeuw vervaardigen.

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

BRANDEWIJNKOM (HVK 45380)

Op 12 november 2024 bracht mevrouw van Ammers-Douwes een bezoek aan ons museum en verraste ons met enkele nieuwe schenkingen, waaronder een brandewijnkom van de zilversmid Petrus Hofman Peerlkamp. Deze ovale kom, staand op een voet, heeft twee oren die boven de rand uitsteken. De versiering rondom bestaat uit een guirlande met ronde knoppen. Onder de oren is het meesterteken PP3 in een rechthoek aangebracht. Hetzelfde merkteken is te vinden op de voet en de onderkant van de schaal. Dit staat voor Petrus Hofman Peerlkamp (1837-1873), zilversmid te Wildervank en Gieten. Hij gebruikte dit meesterteken tussen 1847 en 1860. Op de buik van de kom bevindt zich bovendien een leeuwjtje 2, dat verwijst naar het zilveragehalte.

Brandewijnkommen werden vanaf circa 1650 tot het einde van de 19e eeuw vervaardigd in de provincie Groningen. Ze waren bijzonder geliefd in het noorden van Nederland en Duitsland en speelden een belangrijke rol bij feestelijke gelegenheden, zoals geboortes, huwelijken en feestdagen. De gastheer bracht een heildronk uit, waarna de kom van hand tot hand ging onder de aanwezigen. Ook in de kerk had de brandewijnkom een ceremoniële functie, met name bij doopplechtigheden. In dat geval werd de kom niet gevuld met brandewijn of boerenjongens, maar met water voor de doop van de boreling.

COLLECTIE - TOP 10 AANWINSTEN

SLAGSTEMPEL (HVK 45385)

Op 12 november 2024 verwierf het Veenkoloniaal Museum een uniek object: de helft van een stempel dat werd gebruikt voor het vervaardigen van legpenningen ter ere van het 50-jarig jubileum van Willem Albert Scholten bij zijn firma.

Het betreft een ronde ijzeren stempel met in de matrijs, in spiegelbeeld, het portret van Willem Albert Scholten. Normaal gesproken zou boven de schouder het signatuur van de graveur zichtbaar zijn, maar dit ontbreekt vermoedelijk door slijtage als gevolg van intensief gebruik. Het portret werd vervaardigd door de Utrechtse graveur J.P.M. Menger en is omgeven door de inscriptie, eveneens in spiegelbeeld: Willem Albert Scholten 1839 - 6 oktober 1889.

In totaal zijn er vier medailleurs geweest die W.A. Scholten hebben geportretteerd, en alle vier ontwerpen zijn daadwerkelijk uitgegeven. De betrokken medailleurs waren J.D. Postumus, J.P.M. Menger, E. Weigand (Duitsland) en Oscar Roty (Parijs). De penningen van Roty worden het vaakst aangetroffen, terwijl de andere stukken aanzienlijk zeldzamer zijn.

PUBLICATIES

OMZIEN NAAR HET MUSEUM

Het Omzien verscheen in 2024 twee keer. Deze magazines zijn gevuld met interessante artikelen en een vooruitblik op de komende exposities en activiteiten.

VEENKOLONIALE VOLKSALMANAK

In 2024 verscheen de 36ste editie van de Veenkoloniale Volksalmanak. De almanak kan nog altijd op een trouwe schare fans rekenen en de oplage is daarom opgeschroefd naar 1000. Sponsoren en donateurs van het museum ontvangen zowel het Omzien naar het Museum als de Veenkoloniale Volksalmanak gratis.

HENDRIK ANTONIUS TER REEGEN

Jacolien Wubs

De kerkelijke kunst van Hendrik Antonius Ter Reegen (1892-1973). Zijn heiligenbeelden, preekstoelen, banken, doopvonten en andere kerkmeubels zijn tot op de dag van vandaag te zien in kerken in het noorden van Nederland, maar zijn naam is nog maar bij weinigen bekend.

PUBLICATIES

EDELE KUNST, OVER LUXEPAARDEN EN WERKPAARDEN

Celine Vister-van Riemsdijk

Deze publicatie verscheen ter gelegenheid van de tentoonstelling *Edele Kunst, over luxe paarden en werkpaarden* in het Veenkoloniaal Museum te Veendam van 2 juni tot en met 22 september 2024.

ODE AAN DE VEENKOLONIALE VROUW

Celine Vister-van Riemsdijk

Deze publicatie verscheen ter gelegenheid van de tentoonstelling *Ode aan de Veenkoloniale Vrouw* in het Veenkoloniaal Museum te Veendam van 10 juni tot en met 6 oktober 2024.

SCHITTERENDE SCHERVEN - ARCHEOLOGIE, STILLEVENS EN VERZAMELINGEN

Celine Vister-van Riemsdijk

Deze publicatie/catalogus is uitgegeven naar aanleiding van de tentoonstelling *Schitterende Scherven, archeologie, stillevens en verzamelingen* in het Veenkoloniaal Museum te Veendam van 6 oktober tot en met 9 juni 2025.

TENTOONSTELLINGEN

GRONINGEN ZEILT - SCHILDERIJEN, TEKENINGEN EN KAPITEINS: VAN 17 SEPTEMBER 2023 TOT EN MET 18 FEBRUARI 2024

Aan de bloeiperiode van de 19de-eeuwse Groninger zeevaart herinneren nog honderden schilderijen en tekeningen. Toch is het maar een fractie van alle scheepsportretten die ooit gemaakt zijn. Immers elke kapitein liet zijn schip portretteren. Tijdens zijn loopbaan waren dit er al gauw vier of vijf. Daarnaast vond de stuurman soms een scheepsportret ook wel aantrekkelijk. De kunstenaars die de portretten vervaardigden waren vaak broodschilders. Perspectivisch gezien niet altijd perfect, en soms met de vreemdste golven.

We presenteren in vier zalen een bonte selectie van schilderijen, waarbij de ene kunstenaar waar talent toont, schetst de andere er maar wat op los. Soms werden de portretten zelfs vervaardigd door schilders die nog nooit op zee waren geweest. Ook lieten we verhalen zien van enkele kapiteins, hun belevenissen in voor- en tegenspoed. Deze verhalen komen uit het historisch onderzoek van Arda Vossebeld-Dijkhuizen, die ook meewerkt aan de website scheepsindex.nl.

Bij deze expositie hebben we rijkelijk uit eigen collectie geput, uit diverse grote particuliere collecties en toonden we bruiklenen van onze collega's in Noord-Nederland. Werken die normaal niet zo vaak te zien zijn. We gingen vol onder zeil!

TENTOONSTELLINGEN

2 SPRAAK - AFRIKA ONTDEKKEN IN TEXTIEL: VAN 26 NOVEMBER 2023 TOT EN MET 20 MEI 2024

In 2 Spraak hebben we in het Veenkoloniaal Museum Veendam het huidige Afrika centraal gezet op het gebied van mode en cultuur. Want wat is Afrika? Afrika is een immens groot continent met zeer diverse culturen en mode, een continent waar weinigen echt iets van weten. Evenzogoed als Europa wordt Afrika overspoeld door goedkoop textiel. Toch zijn er ook mooie 'Made in Africa' stoffen te krijgen. Stoffen die vaak symbolisch een verhaal vertellen en meestal van natuurlijke stoffen zijn gemaakt. Zo kan men van de Oegandese schorsdoek, zeker moderne blazers en hoeden maken. Maar er is zoveel meer te ontdekken!

Want kennen wij Bògòlanfini, ook wel modderdoek genoemd? Deze doek is uitgegroeid tot een symbool van culturele identiteit van Mali, of de Kitenge, een bont bedrukt, zwart katoenen stof uit Kenia. En wat te denken van de wax-print, notabene ooit in 1850 in Nederland bedacht voor de Indonesische markt. Nog steeds bepaalt deze wax-print het modebeeld en ook Afrikaanse producenten maken tegenwoordig zelf de mooiste stoffen en prints.

Kleurrijke mannequins tijdens een modeshow n.a.v. de expositie

TENTOONSTELLINGEN

HENDRIK ANTONIUS TER REEGEN: VAN 2 MAART 2024 TOT EN MET 26 MEI 2024

Zijn heiligenbeelden, preekstoelen, banken, doopvonten en andere kerkmeubels zijn tot op de dag van vandaag te zien in kerken in het noorden van Nederland, maar zijn naam is nog maar bij weinigen bekend: de beeldhouwer Hendrik Antonius ter Reegen werkte vanaf 1922 tot aan zijn dood in 1973 in zijn werkplaats aan het Boven Oosterdiep in Veendam. Ter Reegen maakte zijn leven lang werken voor veel katholieke en enkele protestantse kerken in Nederland en soms daarbuiten. Het grootste deel van zijn kerkelijke werk is te vinden in Noord-Nederland, en in het bijzonder in de Groninger en Drentse Veenkoloniën. Het meeste ervan stamt uit de periode tussen 1925 en 1950.

In deze door gastconservator Jacolien Wubs samengestelde tentoonstelling, maakten we kennis met de ontwerpschetsen, heiligenbeelden, meubilair en vrij werk van ter Reegen.

TENTOONSTELLINGEN

EDELE KUNST, OVER LUXE PAARDEN EN WERKPAARDEN: VAN 2 JUNI 2024 TOT EN MET 22 SEPTEMBER 2024

Paard en mens, al lange tijd hebben ze een bijzondere verbondenheid. Het paard vertolkt bij alle rangen en standen van de bevolking een rol. Op het boerenland vertrouwt men op de werk- en trekpaarden om de mens te helpen. En bij de elite is de paardensport een geliefde vorm van vermaak en vertier. De vroegste afbeelding van het paard is te zien in de grotten van Lascaux. Het paard heeft sinds de oudheid ontzettend veel kunstenaars geïnspireerd. Zo ook in Groningen, paardenprovincie bij uitstek.

De Groningse Otto Eerelman (1839-1926) was hofschilder, maar tegenwoordig kennen we hem vooral vanwege zijn prachtige natuurgetrouwe schetsen en schilderijen van paarden (en honden). Eerelman heeft tevens een bijzondere connectie met het Veenkoloniaal Museum. Oprichter van het museum en ploeglid, G. H. Streurman was bevriend met Eerelman en refereert ook wel aan Eerelman als belangrijke raadgever in zijn leven.

Naast werken van Eerelman werden ook de paardenkunst van de Groningse Tabertus Melissen (1906-1983) geëxposeerd. Melissen was van oorsprong tekenaar en schilder, later werd hij tevens paardenfotograaf. Hij was leerling aan de Academie Minerva en had een bijzonder talent om goedgelijkende paardenportretten te maken. In de expositie werden ook enkele kunstwerken van de kunstenaar Wouterus Verschuur (1812- 1874) tentoongesteld. Hij wordt beschouwd als een van de pioniers van

het dieren schilderen tijdens de hoogtijdagen van die stroming. Zijn werken dienen als referentiepunt waarin de werken van Eerelman en Melissen kunnen worden ingebed. De werken van Eerelman en Melissen, samen gepresenteerd in deze tentoonstelling, boden een uniek perspectief op de rol van

het paard in de Groningse kunst.

TENTOONSTELLINGEN

ODE AAN DE VEENKOLONIALE VROUW: VAN 10 JUNI 2023 TOT EN MET 6 OKTOBER 2024

De geschiedenis van de Veenkoloniën is veel meer dan veen steken. Als de turf weg is ontstaat een nieuwe economie. Dankzij onder andere zeevaart en landbouw ontstond er welvaart. De welvaart resulteerde in interessante ontwikkelingen en een vooruitstrevende manier van denken. In een tijd waar vrouwen soms als ondergeschikt werden gezien, brengen de Veenkoloniën vooruitgang in de vorm van emancipatie. Vrouwen hebben veel betekend voor deze regio en zullen dat blijven doen. Daarom bracht het Veenkoloniaal Museum een ode aan de Veenkoloniale vrouw.

In deze tentoonstelling toonden 19 hedendaagse kunstenaars hun interpretatie van bijzondere Veenkoloniale vrouwen. Vrouwen die indruk hebben gemaakt op hun omgeving, wat betekend hebben voor Nederland of onderdeel zijn van bijzondere historische verhalen. Van sommige vrouwen is hun uiterlijk welbekend, van anderen is er juist meer ruimte voor de fantasie van de kunstenaar.

TENTOONSTELLINGEN

SCHITTERENDE SCHERVEN. ARCHEOLOGIE, STILLEVENS EN VERZAMELINGEN: VAN 6 OKTOBER 2024 TOT EN MET 9 JUNI 2025

Ontdek de bijzondere verbinding tussen archeologie en kunst in de tentoonstelling Schitterende Scherven.

Tot 9 juni 2025 neemt het Veenkoloniaal Museum je mee op een reis door de tijd. In samenwerking met het Centraal Archeologisch Depot te Nuis presenteren we eeuwenoude scherven en complete vondsten uit het Groningse en Veenkoloniale gebied in combinatie met stillevens van o.a. Henk Helmantel. Zijn schilderijen van archeologische objecten, met hun rijke, aardse kleuren, brengen een gevoel van rust en tijdloosheid.

Daarnaast wordt een unieke collectie stillevens gepresenteerd van gerenommeerde kunstenaars zoals Cornelis le Mair, Dirk Bal, Ben Hekert, Annelies Jonkhart en Gyula Somos. Deze kunstenaars weten keramiek tot leven te brengen in hun zorgvuldig gecomponeerde werken, waarin ze de schoonheid van alledaagse voorwerpen op een bijzondere manier vastleggen. Allen werken zij in het genre van stillevens, maar ieder met een eigen stijl en signatuur. Voor sommigen van hen is het de eerste keer dat hun werk in Noord-Nederland te zien is. Als kers op de taart krijg je een exclusief kijkje in particuliere keramiekverzamelingen, waar gekoesterde stukken in detail te bewonderen zijn. Deze expositie biedt een fascinerende kijk op de waarde van keramiek door de eeuwen heen en is een must-see voor kunst- en geschiedenis-liefhebbers.

ACTIVITEITEN

**17 FEBRUARI 2024:
KANGA ... DE DOEK DIE PRAAT!**

Lezing van Odilia Anyachi Okonga. Tijdens deze lezing dook ze dieper in de realiteit van een speciale stof: Kanga (of Leso).

**16 MAART 2024:
NL DOET!**

Het museum deed weer mee met NL DOET! Een flink aantal vrijwilligers heeft diverse schoonmaakklussen uitgevoerd!

**24 MAART 2024:
DE GESCHIEDENIS VAN LETLAND EN
KOERLAND**

Lezing van Drs. Frederik Erens (bestuurslid van de Nederlands-Baltische Vereniging en Oost-Europa kenner) over de geschiedenis van Letland en Koerland in het bijzonder.

**30 MAART 2024:
SIERADEN EN TASJES MAKEN**

Onze gastconservator Odilia Okonga ging samen met kinderen sieraden en tasje maken.

**3 APRIL 2024:
LEZING VAN HARVEY MERCERA OVER DE
CARAIBISCHE MUZIEKSTIJL KRIOYO**

**6 APRIL 2024:
CREATIEF KNUTSELEN VOOR KINDEREN**

Tijdens de Kindermuziekweek organiseerden de MDT, het Veenkoloniaal Museum, bibliotheek Veendam en theater van Beresteyn samen speciale activiteiten van 5 t/m 14 april 2024.

**10 APRIL 2024:
LEZING VAN EBEL GLASTRA OVER LEEMBOUW
EN HET GEBRUIK VAN KLEURPIGMENTEN IN
MALI**

**20 APRIL 2024:
TEGELS SCHILDEREN VOOR KINDEREN TIJ-
DENS DE HOLLANSE MARKT IN CENTRUM
VEENDAM**

ACTIVITEITEN

20 APRIL 2024: AFRIKAANSE MARKT EN MODESHOW IN HET MUSEUM

11 MEI 2024: OPEN NEDERLANDS KAMPIOENSCHAP KAAIBAKKEN 2024

Zaterdag 11 mei 2024 werd voor de 36-ste keer het Open Nederlands Kampioenschap KAAIBAKKEN gehouden. Het kampioenschap is een initiatief van het Veenkoloniaal Museum in Veendam.

8 JUNI 2024: LEUTJE SAIL IN VEENDAM

Het museumschip Familietrouw was aanwezig tijdens dit festival.

21 JUNI 2024:

Op 21 juni hadden we een officiële huwelijksvoltrekking in het museum.

14 SEPTEMBER 2024: OPEN MONUMENTENDAG

Tijdens de Open Monumentendag waren we de hele dag open en hadden de bezoekers gratis toegang.

20 SEPTEMBER 2024: KNUTSEL JE EIGEN PAARD

In het kader van de tentoonstelling 'Edele kunst, over luxepaarden en werkpaarden', organiseerden we een knutselactiviteit voor kinderen in de leeftijd van 8 tot 12 jaar.

21 SEPTEMBER & 2 NOVEMBER 2024: JUGENDSTIL WANDELING DOOR VEENDAM

25 SEPTEMBER 2024: LEZING 'VRAAUWLU' DOOR SANNE MEIJER & IRIS VAN DEN BRAND

28 SEPTEMBER 2024: WORKSHOP ODE AAN DE VEENKOLONIALE VROUW

Inclusief lunch en museum rondleiding door de expositie 'Een ode aan Veenkoloniale vrouw' door kunstenares Diane Brodie.

9 OKTOBER 2024: LEZING OVER 'DE VROUWEN VAN SCHOLTEN' DOOR MARIEKE DWARSWAARD

16 OKTOBER 2024: LEZING 'MIEN TOENTJE' DOOR SANNE MEIJER

19 OKTOBER 2024: DONATEURS & VRIJWILLIGERSREIS KUNST- HALLE EMDEN

ACTIVITEITEN

3 NOVEMBER 2024: BOEKENMARKT IN HET MUSEUM

De bekende standhouders waren wederom aanwezig met een keur aan boeken. Bovendien verkochten wij boeken die dubbel waren in onze collectie.

6 NOVEMBER 2024: ALLE RAFELRANDEN VAN EUROPA

In Alle rafelranden van Europa wierp historicus Ivo van de Wijdeven een kritische blik op ons eigen verleden om te komen tot antwoorden op de grote bedreigingen van nu.

9 NOVEMBER 2024: MICROSCOPIEDAG 2E EDITIE

Het Veenkoloniaal Museum deed weer mee met de 2e editie van de Microscopie dag. Dit jaar gingen we eens goed kijken naar de geschiedenis van drukwerk en papier. Kan je door de microscoop het verschil zien tussen lithografie en zeefdruk?

19 NOVEMBER 2024: CREATIEVE WORKSHOP

Voor de creatieve liefhebber werden op dinsdagmiddag regelmatig inspirerende workshops georganiseerd onder begeleiding van ervaren kunstenaars onder het motto: Laat uw creativiteit de vrije loop en ga naar huis met een uniek kunstwerk.

20 NOVEMBER 2024: DE BLAUWE STAD, LEZING VAN KARIN SITALSING

In de lezing over de Blauwe Stad vertelde Karin Sitalsing met zwier over de geschiedenis van dit geruchtmakende tekentafel dorp. Een dorp dat de regio moest opstuwen in de vaart der volkeren. Ze nam ons mee naar de optimistische begindagen en de diepe dalen en de financiële crisis en we maakten kennis met ervaringen van de huidige bewoners, maar ook de ervaringen van de toentertijd veel te optimistische projectontwikkelaars en de communisten die het plan absoluut niet zagen zitten.

ACTIVITEITEN

27 DECEMBER 2024: STADSWANDELING: HET ONBEKENDE VEENDAM

Tijdens de wandeling onder leiding van directeur Hendrik Andries Hachmer maken we kennis met het bij velen onbekende Veendam. We begonnen om 13.30 uur bij Cultuurcentrum van Beresteyn en sloten af met een hapje en een drankje.

30 DECEMBER 2024: LEZING: VOORTVARENDE VROUWEN

Lezing door Hendrik Andries Hachmer over de voortvarende en geëmancipeerde vrouwen aan boord van Veenkoloniale schepen.

31 DECEMBER 2024: GRAVEN MET HISTORIE

Een wandeling over de Algemene begraafplaats bij de Nederlands Hervormde Kerk te Veendam. Ontdek de meest bijzondere historische graven op loopafstand van het museum. Is Jantje Hazewinkel in de jenever begraven? En van wie zijn die mooie witmarmeren graven, en waar staat de zandloper, de wereldbol en de gebroken roos voor?

Onze conservator Celine Vister van Riemsdijk ondersteunt samen met registrator Jan Aijold Kuiper Museum Kapiteinshuis Pekela. Erik van der Wal verzorgt regelmatig de vormgeving van hun exposities, drukwerk, flyers en tekstborden.

In 2024 organiseerde Museum Kapiteinshuis Pekela de expositie 'Pekelder Zilverschatten', samengesteld door Celine Vister en Jeanne van Ammers. Deze tentoonstelling bood een uitgebreid overzicht van de geschiedenis van de goud- en zilversmeden in de regio Oude en Nieuwe Pekela. De grote Groninger vloot in de negentiende eeuw bracht de Veenkoloniën welvaart en vooruitgang, wat leidde tot een groeiende vraag naar luxevoorwerpen zoals zilveren objecten. Dit bleek wel uit het indrukwekkende aantal van maar liefst 50 zilversmeden die in de Pekela's werkzaam waren.

Tijdens de expositie kwamen de fijne details van de zilverstukken naar voren waarbij men

kon zien hoe vakkundig de verschillende voorwerpen waren vervaardigd. Groninger zilversmeden stonden bekend om hun vakmanschap en het graveerwerk in het bijzonder behoort tot het beste van Nederland. De expositie belichtte niet alleen de verfijning van zilverstukken, maar gaf ook inzicht in de sociale en economische context waarin de smeden werkten. Tot slot werd de technische opleiding van de smeden belicht met de rol van het St. Eligiusgilde, het gilde van de smeden.

De expositieperiode werd afgesloten met een kapiteinslezing door oud-minister Alexander Pechtold. Pechtold, afgestudeerd in de Kunstgeschiedenis en voormalig veilingmeester met uitgebreide kennis van zilver, is ook lid van de Nederlandse Zilverclub. Zijn lezing gaf een diepgaand inzicht in de betekenis van zilverobjecten en de rijke traditie van zilversmeden in Nederland.

In het kader van deze tentoonstelling werden in 2024 ook enkele bijzondere schenkingen verworven door Museum Kapiteinshuis Pekela:

- Penvormige pijpenwroeter met bladversiering aan de bovenkant: Gemerkt met het meesterteken van Derk de Jonge, die tussen 1802 en 1822 in Oude Pekela en Winschoten werkte. Pijpenwroeters waren gebruiksvoorwerpen met een hoge esthetische waarde en zijn tegenwoordig populaire verzamelobjecten.

Ze werden gebruikt om stukjes tabak uit de pijp te pulken, in tegenstelling tot de pijpenrager, die gebruikt werd om de pijp van binnen schoon te maken.

- Rechthoekige tabaksdoos met bloemmotief: Gemerkt met jaarletter F en zilvermerk D, van een onbekende meester. In de deksel is de gravure "Harm H Oldenburger Pekela 1843" te zien. Oldenburger, die als kapitein voer op de Holland-Amerika Lijn, ontving de tabaksdoos op zijn achttiende verjaardag.

- Antieke horlogeketting, ook wel chatelaine genoemd: Een prachtig exemplaar, volledig compleet met twee signetten en een sleutel. Diverse onderdelen zijn gekeurd met het oude Nederlands gehaltekeurmerk (het zwaardje) en met het meesterteken van Hindrik van Linge Sr. (1783-1860), die werkzaam was in Winschoten/Zuidbroek van 1816 tot 1824. De twee signetten en de bijpassende sleutel zijn gekeurd met het meesterteken AW20 van Jurjens Abraham Westers uit Nieuwe Pekela. Een chatelaine werd om de middel gedragen, waaraan verschillende gebruiksvoorwerpen hingen, en zowel mannen als vrouwen droegen deze van de zestiende tot de negentiende eeuw. De naam komt van het Franse woord *châtelaine* wat staat voor dame van het kasteel. Naast het praktische nut werden chatelaines ook als sieraad of verlovingsymbool gedragen.

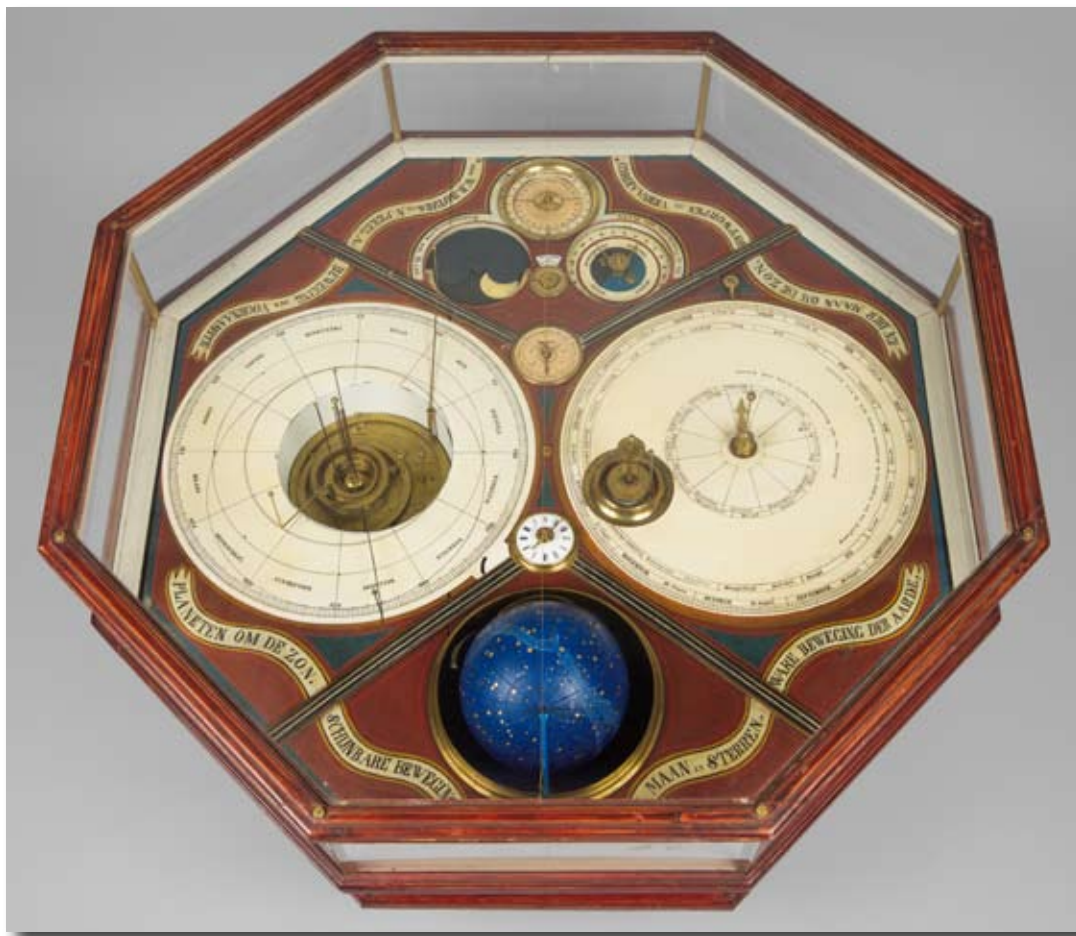
ONDERSTEUNING COLLEGA MUSEA

PEKELDER ZILVERSCHATTEN
TENTOONSTELLING VAN 30 MAART 2024
TOT 31 OKTOBER 2024

Ook voor deze tentoonstelling is er een kleine publikatie gemaakt.

Het tafelplanetarium van Wildrik Botjes uit Pekela. Collectie Eise Eisinga Museum, Franeker

2024

J A A R V E R S L A G

VEENKOLONIAAL
MUSEUM VEENDAM